

בש"פ 9288/17 - מדינת ישראל נגד ז י

בבית המשפט העליון
בש"פ 9288/17

לפני: כבוד השופט מ' מזוז

המבקשת: מדינת ישראל

נ ג ד

המשיב: ז י

בקשה למעצר מחדש לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996

תאריך הישיבה: י"ט בכסלו התשע"ח (7.12.2017)

בשם המבקשת: עו"ד אופיר טישלר

בשם המשיב: עו"ד יזהר קונפורטי

החלטה

1. בקשה למעצרו מחדש של המשיב, לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: החוק או חוק המעצרים), ל-90 ימים החל מיום 3.12.2017, או עד למתן פסק דין בת"פ 9201-06-16 בבית המשפט המחוזי מרכז-לוד, לפי המוקדם.

2. ביום 5.6.2016 הוגש נגד המשיב כתב אישום המייחס למשיב עבירת שוד של מכשיר טלפון נייד. על פי עובדות כתב האישום, ראה המשיב את המתלוננת ברחוב כשהיא משוחחת במכשיר הטלפון הנייד, הצמיד לראשה אקדח דמה שרכש מראש והפילה ארצה, נטל ממנה את מכשיר הטלפון ונמלט מהמקום. כאשר הגיעו לביתו שוטרים, המשיב פתח להם את הדלת כשבידו סכין מטבח, אותה הניף לכיוון השוטרים. לאחר דין ודברים עם השוטרים הניח המשיב את הסכין ונעצר.
3. בד בבד עם הגשת כתב האישום הגישה המדינה בקשה לעצור את המשיב עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו. בבקשה נטען לקיומן של ראיות לכאורה ועילת מעצר סטטוטורית, שכן המעשים המיוחסים למשיב ועברו הפלילי - הכולל 6 הרשעות, לרבות עבירות דומות (שוד, שוד מזוין, חטיפה, תקיפה הגורמת חבלה ועוד), בגינן ריצה תקופות מאסר ממושכות - מלמדים על המסוכנות הרבה הנשקפת ממנו. המשיב לא שיתף פעולה עם בא כוחו, אשר מונה לייצגו מטעם הסנגוריה הציבורית, ולאחר דחיית מספר דיונים הגישה הסנגוריה הציבורית בקשה לשחררה מייצוג המשיב. בקשה זו נדחתה על ידי בית משפט קמא. לאחר מספר דחיות הוגשה חוות דעת פסיכיאטרית לפיה המשיב כשיר לעמוד לדין.
4. בהחלטה מיום 23.8.2016, בתום דיון, קבע בית המשפט המחוזי כי קיימות ראיות לכאורה לביסוס אשמתו של המשיב. בית המשפט שקל לשלוח את המשיב לתסקיר שירות המבחן לבחינת אפשרות של חלופת מעצר, אך המשיב הודיע נחרצות כי אינו מעוניין בתסקיר ואינו מעוניין בחלופת מעצר ואין לו גם חלופה להציע. נוכח כל האמור הורה בית המשפט על מעצרו של המשיב עד לתום ההליכים נגדו. במסגרת החלטת המעצר ציין בית המשפט בין היתר כי מחוות דעת פסיכיאטרית שהוגשה ביום 22.6.2016 עולה כי המשיב היה אחראי למעשיו בעת ביצוע העבירה המיוחסת לו וכי הוא כשיר לעמוד לדין.
5. ביום 23.6.2016 התקיימה הקראה, ולאחר דחיות בשל אי שיתוף פעולה של המשיב עם סנגורו נקבע התיק להוכחות ליום 30.1.2017. בפתח הדיון טען בא כוח המשיב כי אינו זוכה לשיתוף פעולה מהמשיב וביקש שוב לשחרר אותו ואת הסנגוריה הציבורית מייצוג. בית המשפט לא נענה לבקשה תוך שקבע כי "עדיף ייצוג מוגבל מטעם הסנגוריה הציבורית על פני העדר ייצוג כלל". בהמשך אותו דיון העידו 8 עדי התביעה, ודיון נוסף נקבע ליום 8.3.2017 "לסיום פרשת התביעה, פרשת ההגנה וסיכומים".
6. משחלפו בינתיים תשעת חודשים מיום תחילת מעצרו של המשיב, הגישה המדינה בקשה להארכת מעצרו ב- 90 ימים או עד למתן פסק הדין בתיק העיקרי. ביום 27.2.2017 האריך בית משפט זה את מעצרו של המשיב ב- 90 ימים נוספים החל ביום 5.3.2017, או עד למתן פסק דין בעניינו, לפי המוקדם (בש"פ 1695/17).
7. בדיון שהתקיים בסמוך לכך ביום 8.3.2017 הורה בית המשפט על קבלת חוות דעת עדכנית מטעם הפסיכיאטר המחוזי אשר תבחן מחדש את כשירותו של המשיב לעמוד לדין, וזאת נוכח טענות הסנגור לקשיי שיתוף פעולה ולאור התנהגות המשיב במהלך המשפט. חוות הדעת הפסיכיאטרית שהוגשה קבעה כי המשיב אינו מסוגל לעמוד לדין, לאור עדות על פסיכוזה עשירה ומגוונת ועל החמרה פסיכוטית במחלתו, והומלץ על אשפוז. על יסוד חוות הדעת, הורה בית המשפט בהחלטה מיום 19.4.2017 על הפסקת ההליכים נגד המשיב לפי סעיף 170 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982, ועל אשפוזו במחלקה פסיכיאטרית על פי החלטת הפסיכיאטר המחוזי.

8. מאז תחילת אשפוזו הכפוי כאמור של המשיב התכנסה וועדה פסיכיאטרית מספר פעמים על מנת לדון בהמשך אשפוזו של הנאשם. ביום 9.11.2017 הורתה הוועדה על שחרור המשיב והמרת צו האשפוז לצו טיפול מרפאתי כפוי, והעברתו של המשיב למחלקה לתחלואה כפולה בנס ציונה. המדינה הגישה ערעור על החלטה זו, אשר נדון בפני בית המשפט המחוזי ביום 23.11.2017, ואולם בתום הדיון ניתן תוקף של פסק דין להסכמת הצדדים לפיה תבטל החלטת הוועדה, והמשיב ישוחרר מן האשפוז הכפוי, וכי שחרורו יעוכב עד ליום 3.12.2017 ובזמן זה המדינה תפעל לחידוש ההליכים נגדו.

9. ביום 26.11.2017 הורה המשנה לפרקליט המדינה, בהתאם לסמכות לפי סעיף 21 לחוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991 (להלן: חוק טיפול בחולי נפש), על חידוש ההליכים נגד המשיב. בהתאם לכך הגישה המדינה הודעה על חידוש ההליכים לבית המשפט המחוזי בצירוף "כתב אישום מחודש", וביקשה לקבוע מועד דחוף לדיון בתיק.

10. כמו כן, הגישה המדינה לבית משפט זה ביום 28.11.2017 בקשה לפי סעיף 62 לחוק המעצרים להארכת המעצר או למעצר מחדש של המשיב ב-90 ימים נוספים או עד לסיום ההליכים נגדו, לפי המוקדם. בבקשה פורטו בהרחבה כל גלגוליו של תיק זה, שעל עיקריהם עמדתי לעיל.

בתגובה הגיש בא כוח המשיב, למחרת היום, בקשה לדחיית הבקשה על הסף בטענה כי הסמכות לקבוע את מעצרו של המשיב מסורה לבית המשפט המחוזי ולא לבית משפט זה, שכן אין מדובר בענייננו ב"הארכת" מעצר שהרי המשיב אינו בגדר עצור מעת שהוחלט על אשפוזו.

ביום 29.11.2017 הוריתי כי ההחלטה בדבר עיכוב שחרורו של המשיב מאשפוז תיוותר בעינה עד להחלטה אחרת, והתיק נקבע לדיון.

11. בדיון שהתקיים לפני ביום 7.12.2017 טען בא כוח המדינה כי סעיף 62 לחוק המעצרים עוסק במפורש לא רק ב"הארכת המעצר" של נאשם אלא גם ב"מעצר מחדש" של נאשם, וכי גם מהוראות סעיף 62א (העוסק בסמכות להורות על מעצר ביניים) עולה כי מעצר מחדש של נאשם אשר כבר שהה במעצר תקופה מצטברת של יותר מ-9 חודשים מסור לסמכותו הייחודית של בית המשפט העליון לפי סעיף 62 לחוק. מסקנה זו עולה, כך נטען, מהוראות סעיף 62א לחוק ומדברי ההסבר להצעת החוק בה הוסף סעיף 62א. אשר לנימוקי בקשת הארכת המעצר לגופה, נטען למסוכנות של המשיב, וכן כי ההליך העיקרי בתיק מצוי לקראת סיומו, ומכל מקום מדובר בתיק קטן שהדיון בו לא יארך זמן רב.

מנגד טען בא כוח המשיב כי יש לדחות את בקשת המדינה על הסף באשר הסמכות להורות על מעצרו של המשיב מסורה לבית המשפט המחוזי ולא לבית המשפט העליון. נטען כי משניתנה החלטה על הפסקת ההליכים, הסתיים המעצר עליו החליט בזמנו בית המשפט המחוזי. ולכן, עם חידוש ההליכים כעת, לא ניתן "להאריך" את המעצר אלא נדרשת החלטת מעצר חדשה על ידי בית המשפט המחוזי. כן נטען כי עמדת המדינה לפיה החלטת המעצר צריכה להתקבל על ידי בית משפט זה שוללת ממנו למעשה את זכות הערר על החלטת מעצר. ובאשר לשאלת המעצר לגופה טען בא כוח המשיב כי אין ללמוד על מסוכנות המשיב ממצבו קודם לאשפוזו, וכי לאור אופן התנהלות ההליך קודם

להפסקתו ההגנה שוקלת לבקש לשמוע מחדש את העדויות.

לאחר הדיון ביק כל אחד מהצדדים לאפשר לו הגשת השלמת טיעון בכתב. עתה, משהוגשו גם השלמות הטיעון כאמור, הגיעה עת הכרעה בבקשה.

דיון והכרעה

12. בקשה זו מעלה שאלה אשר למיטב הידיעה טרם זכתה לבירור ולהכרעה בבית משפט זה (או בבית משפט אחר), ואין לה גם תשובה ישירה בחוק. לשאלה שבמחלוקת היבט פורמלי של סמכות, היינו מיהו בית המשפט המוסמך לדון במעצרו של המשיב, והיבט מהותי הנוגע להליך הדיוני הראוי בו צריכה להתברר שאלת מעצרו מחדש של המשיב.

13. אשר לשאלת הסמכות -

מקובלת עלי בענין זה עמדתה של המדינה כי הסמכות להורות על מעצר מחדש של המשיב מסורה בלעדית לבית משפט זה בהתאם להוראות סעיף 62 לחוק המעצרים. מסקנה זו מתחייבת בראש ובראשונה מלשונו של סעיף 62 לחוק, המייחדת במפורש את הסמכות "לצוות על הארכת המעצר או על מעצר מחדש" של מי שהיה נתון במעצר "תקופה המצטרפת כדי תשעה חודשים" לשופט בית המשפט העליון. אמנם אין מדובר בענייננו במקרה רגיל של "מעצר מחדש", של מי ששוחרר לחלופת מעצר והוחזר למעצר עקב הפרת תנאי השחרור, אלא במי שההליך הפלילי בעניינו, וממילא גם מעצרו, הופסקו עם אשפוזו, אך לדעתי גם מקרה כזה הוא בגדר הוראת סעיף 62 לחוק. מסקנה זו נתמכת גם נוכח הוראת סעיף 62 לחוק ודברי ההסבר להצעת החוק בגדרה הוסף סעיף 62א (הצח הממשלה 533 התש"ע 1328, 1330).

בהתאם לכך, משחודש ההליך בעניינו של המשיב, לפי הוראות חוק טיפול בחולי נפש, יש לראות במעצרו כמעצר "בשל אותו כתב אישום" לענין סעיפים 61 ו-62 לחוק המעצרים, ולפיכך משהיה המשיב נתון במעצר קודם לאשפוזו תקופה המצטרפת כדי יותר מתשעה חודשים בשל אותו כתב אישום, הסמכות לצוות על "מעצרו מחדש" מסורה לסמכותו הבלעדית של שופט בית המשפט העליון. פרשנות זו עולה גם בקנה אחד עם ההכרה בזכות היסוד החוקתית לחירות (סעיף 5 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו) ועם תכלית החקיקה של הוראות סעיפים 61-62 לחוק המעצרים להבטיח ביקורת תקופתית של בית המשפט העליון על מעצר נאשם מעבר לתקופה של תשעה חודשים.

ראוי עוד לציין, כי העמדה לפיה מדובר בהליך פלילי חדש ונפרד ובהחלטת מעצר חדשה, מלבד שהיא מלאכותית, קבלתה תוביל גם לפגיעה קשה יותר בחירותו של הנאשם, שכן התוצאה של קבלת עמדה כזו תוביל לכך ש בקשת המעצר תידון אמנם בבית המשפט המחוזי, כבקשת המשיב, אלא שלכאורה מדובר יהיה בהחלטת מעצר ראשונית שתוקפה ל-9 חודשים.

14. אשר לשאלת ההליך הראוי -

אין ספק כי בנסיבות כגון המקרה דנן ומקרים דומים אחרים נדרשת בחינה מחדש של מכלול השאלות הנוגעות למעצר. המעצר המקורי לא "הוקפא" אלא פקע, וגם המציאות לא קפאה על מקומה, וממילא אין מדובר ב"החזרה לחיים" של המעצר שהופסק אלא בהחלטה חדשה בנוגע למעצר הצריכה להתקבל על רקע מכלול הנסיבות העדכניות הרלבנטיות, אף כי במסגרת זו ניתן להסתמך על קביעות בהליך המעצר המקורי, תוך בחינת השינויים הרלוונטיים שחלו מאז. יפים לענין זה דברים שנאמרו בהקשר דומה (מעצר נאשמת שהרשעתה בוטלה עקב אישור שניתן לה לחזור בה מהודיה) -

"צו מעצר שפקע אינו חוזר לתוקפו אלא אם כן שב בית המשפט ומצווה מחדש על מעצר..."

כאשר דנים אנו במעצר, מתחייבת מסקנה זו גם ממהות ההליך. המעצר לאחר החזרת ההליך לערכאה הדיונית מתקיים בזמן ובנסיבות שונים מאלה ששררו בעת הוצאתו של צו המעצר המקורי. עובדה זו, כשלעצמה, מחייבת כי הערכאה המוסמכת לכך תיתן דעתה מחדש למעצר. עליה לשקול אם טעמו של המעצר לא פג עקב חלוף העתים ושינוי הנסיבות בעת הדיון רשאית, כמובן, הערכאה הדנה במעצר להסתמך על קביעותיה בהליך המעצר המקורי, תוך בחינת השינויים הרלוונטיים שחלו מאז (בש"פ 5142/99 מורוזובה נ' מדינת ישראל, פ"ד נג(5) 643, 660-661 (1999)).

15. אף שהסמכות להורות על "מעצר מחדש" מסורה כאמור לבית משפט זה, אני סבור כי במקרים כגון זה דנן ודומים לו בחינה מחודשת של שאלת המעצר ראוי לה שתתקיים בבית משפט קמא - הן בהיותו בית משפט של ערכאה ראשונה אשר מופקד על בחינת שאלת המעצר, כולל בחינת האפשרות לחלופת מעצר (אפשרות שלא נבחנה במקרה דנן בשלב המעצר המקורי), והן כדי שלא לשלול מהנאשם ערכאת ערר בשאלת מעצרו.

16. אשר על כן, נוכח מכלול השיקולים האמורים ולאחר בחינת טענות הצדדים בכתב ובעל-פה בשאלת המעצר לגופה, אני מורה על מעצרו מחדש של המשיב. בהחלטתי זו נתתי משקל לחומרת המעשים המיוחסים למשיב ולעברו הפלילי - הכולל 6 הרשעות, לרבות עבירות שוד, שוד מזוין, חטיפה ותקיפה הגורמת חבלה), בגינן ריצה תקופות מאסר ממושכות - המלמדים על המסוכנות הנשקפת ממנו. כן אזכיר כי בהחלטת בית משפט קמא מיום 23.8.2016 נקבע כי קיימות ראיות לכאורה לביסוס אשמתו של המשיב.

יחד עם זאת, אני מורה כי מעצרו מחדש של המשיב יהא לפרק זמן מוגבל, עד ליום 31.1.2018, וכי בית משפט קמא יקיים ללא דיחוי הליך של עיון חוזר בשאלת מעצרו של המשיב, בגדרו יתבקשו חוות דעת עדכניות וייבחנו אפשרויות של חלופות מעצר; זאת במגמה שהליך זה יסתיים לפני תום תקופת המעצר עליה הוריתי, באופן שגם יאפשר לכל אחד מהצדדים להביא את שאלת המשך מעצרו של המשיב בפני בית משפט זה, בין בהליך של ערר על ההחלטה שתתקבל בהליך העיון מחדש ובין במסגרת בקשה להארכת המעצר מעבר למועד שנקבע.

17. סוף דבר: הבקשה למעצרו מחדש של המשיב מתקבלת בכפוף לאמור בפסקה 16 לעיל.

ניתן היום, י"ד בטבת התשע"ח (1.1.2018).

ש ו פ ט

עמוד 5
